

Research Paper

Explaining and evaluating the impact of cultural policies on reducing social harms

Elham Sattary*: PhD in Political Science, South Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran.

Arsalan Ghorbani Sheikh Neshin: Professor, Department of International Relations, Kharazmi University, Tehran, Iran.

Reza Simbar: Professor, Department of Political Science and International Relations, Guilan University, Rasht, Iran.

Received: 2024/07/26 PP 73-92 Accepted: 2024/09/16

Abstract

Decision-making in various fields is a political choice made by government officials, taking into account a set of factors. The scientific study of the current policies of government officials and the prediction of the consequences of these policies fall within the responsibilities of policy sciences and serve to promote the growth and political health of our society. Therefore, removing the dust of ambiguity by politicians to solve social problems and crises is a reaction to the increasing demands of society and its public political institutions. The focus on the role of the Ministry of Culture and Islamic Guidance in achieving cultural and social goals and its connection to the reduction of social harms is the main issue of this research. To clarify and evaluate the impact of cultural policymaking, looking at four social harms that will guide the research process, a quantitative research method was used to select a sample of 400 employees from the Ministry of Culture and Islamic Guidance who have taken action in the twelfth government to improve cultural policymaking and reduce social harms. This research is descriptive correlational based on data collection methods and exploratory in terms of data certainty. The data collection tool is a questionnaire, and random stratified sampling was used. For five hypotheses, regression and Pearson tests were employed. The results of this study indicate that the centralized management system of social harm has led to the neglect of the roles, actions, resources, and interventions of other stakeholders in the field of social harm, such as associations, media, international organizations, elites, affected families, etc. Therefore, by strengthening non-governmental organizations and cultural drivers and utilizing successful experiences from other countries, it is possible to help control and reduce social harms.

Keywords: Cultural Policy Making, Cyber Space Harm, Harm to the Religion, Suburb Settlement, Addiction

Citation: Sattary, E., Ghorbani Sheikh Neshin, A., & Simbar, R. (2024). **Explaining and evaluating the impact of cultural policies on reducing social harms.** *Journal of Society and Politics*, Vol 2, No 6, Shiraz, PP 73-92.

* . **Corresponding author:** Elham Sattary, **Email:** mashregh.institute@yahoo.com, **Tel:** +989122251794

Extended Abstract

Introduction

Decision-making in various fields is a political choice made by government officials, considering a set of factors. The scientific study of the current policies of government officials and the prediction of the consequences of these policies fall within the responsibilities of policy sciences and contribute to the growth and political health of our society. Therefore, removing the dust of ambiguity by politicians to solve social problems and crises is a reaction to the increasing demands of society and its public political institutions. The focus on the role of the Ministry of Culture and Islamic Guidance in achieving cultural and social goals and its connection to the reduction of social harms is the main issue of this research.

Methodology

To clarify and evaluate the impact of cultural policymaking, looking at four social harms that will guide the research process, a quantitative research method was used to select a sample of 400 employees from the Ministry of Culture and Islamic Guidance who have taken action in the twelfth government to improve cultural policymaking and reduce social harms. This research is descriptive correlational based on data collection methods and exploratory in terms of data certainty. The data collection tool is a questionnaire, and random stratified sampling was used. For five hypotheses, regression and Pearson tests were employed.

Results and discussion

The results of this study indicate that the centralized management system of social harm has led to the neglect of the roles, actions, resources, and interventions of other stakeholders in the field of social harm, such as associations, media, international organizations, elites, affected families, etc.

Conclusion

Based on the results of this research, suggestions and solutions based on cultural policymaking models in the field of social

harms are presented to the practitioners in this area:

It is suggested that using successful experiences from other countries regarding cultural policymaking in reducing social harms, the structure of the Ministry of Culture and Islamic Guidance be changed to align with ongoing activities. Additionally, successful methods from other countries can be utilized to help control and reduce social harms while preserving the foundations of the Islamic Republic of Iran.

Increasing cooperation between the executive body and academic specialists in reducing social harms, training the necessary specialized workforce, supporting the establishment of active non-governmental organizations, utilizing the spiritual atmosphere of mosques to create vitality and hope for the future, calmness, and reducing anxiety are other solutions based on cultural policymaking models in this area.

It is recommended that cultural policymaking regarding reducing social harms be promoted in mass media, highlighting the benefits of cultural policymaking. If there are services in the area of reducing social harms that do not meet individuals' needs, a re-engineering based on individuals' needs should be carried out for these services.

Continuation of programs to enhance social health centered around libraries; transforming public libraries into drivers for addressing social issues and harms while enhancing social literacy by providing comprehensive educational courses and equipping libraries with educational resources including books, posters, brochures, publications, digital magazines, educational toys, and physical and digital games related to addressing social and ethical issues.

It is suggested that tools and infrastructures for cultural policymaking in reducing social harms be continuously updated. In this regard, new tools and technologies for cultural policymaking in reducing social harms such as virtual reality and augmented reality can be utilized.

References

- 1- Abroosh, R. (2022). Cultural drivers of mosques in managing social harms. *Islam and Social Studies*, 8(4), 56-88. [In Persian]
- 2- Ahmadi, A., Amirmazaheri, A. M., & Safarinia, A. (2022). Reconstructing the semantics of poverty culture among female heads of households. *Rahpooyeh of Communications and Culture*, 2(3). [In Persian]
- 3- Ahmadishadmehri, M. T., Ghaed, I., & Moradi, M. (2019). Factors affecting income distribution inequality in Iran with an emphasis on the role of migration and urbanization. *Population Studies*, 5. [In Persian]
- 4- Aram, N., & Azizi, A. (2022). Prioritizing the fight against the two social harms of "divorce" and "celibacy" based on the teachings of the Quran and Hadith. *Women's Studies and Family*, 10(2), 157-186. [In Persian]
- 5- Evaluation and comparison of provisions related to social harms in the Fourth, Fifth, and Sixth Development Plans (2021-Serial No. 17776). *Social Studies Office, Research Center of the Islamic Consultative Assembly*. [In Persian]
- 6- Ostovar, I. (2021). The role of intellectual elites in cultural policymaking during the Pahlavi era. *Intercultural Studies Quarterly*, 16(46), 39-48. [In Persian]
- 7- Asadi, M. S., & Nasrollahi, M. S. (2019). Formulating issues of the relationship between government and culture in policymaking. *Journal of Religion and Cultural Policy*, 6(1), 85-112. [In Persian]
- 8- Ashtaryan, K. (1997). Policy sciences and their achievements for Iran. *Journal of the Faculty of Law and Political Science*, 159-170. [In Persian]
- 9- Aghdaghi, M. (2019). The potentials and implications of Islamic teachings in combating the social issue of addiction. *Islamic Studies of Social Issues*, 4(2), 49-60. [In Persian]
- 10- Airemia Avajig, E. (2022). Social pathology and citizen participation: The necessity of organizing the crisis in informal neighborhoods (Case study: Urmia). *Geography and Human Relations*, 4(4), 436-456. [In Persian]
- 11- Government Policy and Program of the Twelfth Administration, Social Sector. (2017). Retrieved from <http://media.president.ir/uploads/ads/150287287862085600.pdf>. [In Persian]
- 12- Pourkiani, M., & Soozanchi, M. (2020). The concept of "culture" in the discourses of cultural policy-making. *Journal of Religion and Cultural Policy*, 7(1), 75-100. [In Persian]
- 13- Pourkiani, M., Soozanchi, M., & Haji Pour Karimi, M. S. (2023). Analyzing the concept of "human" in cultural policy approaches. *Civilization Studies*, 1(4), 33-56. [In Persian]
- 14- Meeting of the Leader of the Revolution with Heads of Branches to Address Social Harms. (2016). Retrieved from <https://kayhan.ir/fa/news/>. [In Persian]
- 15- Jahanijnagherd, M. (2020). Domestic violence against women in Iran. *Law Yar*, 16(4), 897-910. [In Persian]
- 16- Hakimnia, H., Mirnajaf, S., & Salmandzadeh, S. (2021). The impact of social harms on livability in urban spaces (case study: Shahin Dej). *Urban Planning Geography Research*, 9(1), 29-50. [In Persian]
- 17- Hedariyani, A. (2021). Identification and prioritization of social harms by presenting a conceptual model for prevention. *Cultural Psychology*, 5(1), 218-240. [In Persian]
- 18- Rahmati Zanjan Talab, F., Salehi Amiri, A., Rezaei, A., & Zamani Moghadam, K. (2022). Designing a process model for cultural policy-making in cultural organizations of Iran. *Cultural Management*, 16(57), 117-144. [In Persian]
- 19- Rahimi, A., Razapour-Sardareh, R., Rezvipoor, N., & Dilmi-Nejad, S. (2020). The concept and characteristics of culture from a comprehensive perspective. *Journal of Law Studies*, 38(5), 261-270. [In Persian]
- 20- Rezaei, A., & Vakili, M. (2020). The role of economic poverty in social and political participation and social harms (Case study: Underserved neighborhoods of Javanfrod city). *Social Work Research Journal*, 24(7), 37-66. [In Persian]
- 21- Rezaeinasab, M. (2023). Exploring the causes and consequences of child abuse from the perspective of counselors and social workers in Ilam city. *Family Research*, 18(4), 715-737. [In Persian]
- 22- Rahbari, M. (2020). News trends in

- social media in 2019 (1st ed., pp. 3-2). Research Institute for Culture, Art, and Communication, Cultural Monitoring Working Group. [In Persian]
- 23- Soltani, H. (2023). The role of the culture of martyrdom and self-sacrifice in implementing the engineering of resistant economy culture from the viewpoint of the Supreme Leader. *Journal of Society and Politics*, 2(1), 67-82. [In Persian]
- 24- Zafari, M. (2022). Pathology Analysis of Social Issues in Iran and its Solutions. *Environmental Science and Geography*, 4 (2), 56-77. [In Persian]
- 25- Ashayeri, T., & Jahaanparvar, M. (2022). A sociological study of street begging culture as a social issue. *Cultural Strategic Studies*, 2(2). [In Persian]
- 26- Ghiasi, M., Hosseini Goli, S. E., Khosravi, M. A., Naderpour, B. (2023). Pathology of Evaluating Iran's Cultural Policies in Connection with Banning the Use of Satellite Networks. *Government Research of the Islamic Revolution*, 8 (4), 55-80. [In Persian]
- 27- Kasbi, N., Abdavi, F., Badri Azin, Y. (2022). The Effect of Virtual Social Networks on the Social Injuries of Sports Users in the Era of Covid-19. *Sociology of Lifestyle*, 8 (19), 71-88. [In Persian]
- 28- Lotfi, Behnam. Razeghi, Reza. (2021). "Analysis of highlighting social issues in non-governmental organizations (NGO) active in the field of social harms in Tehran province". *Social Welfare Quarterly*, 19(74), 368-325. [In Persian]
- 29- Motevallitan, Hamid; Dokushkani, Farimah; Yahyazadeh Jolodar, Suleiman. (2020). Comparing the level of youth dissatisfaction in relationship with their parents and the role of this dissatisfaction in predicting their tendency to social deviations (running away from home, sexual deviation and addiction). *Strategic Researches of Iran's Social Issues*, 9(3), 129-160. [In Persian]
- 30- Mohammadian Mansour, Sahebeh; Golkhandan, Abulqasem. (2022). Investigating the relationship between social capital and mental health in the provinces of Iran. *Journal of Management Strategies in Health System*, 7(2), 140-151. [In Persian]
- 31- Mukhtari Maryam, Reza; Nooryan Najafabadi, Mohammad. (2021). Sociological explanation of men's violence against wives. [In Persian]
- 32- Moradi, M. R., Salimi Bajestani, F., & Askari, M. (2022). Extracting a psychological model of suicidal thoughts formation as a social harm among students: A grounded theory study. *Social Psychology Research*, 11(44), 23-46. [In Persian]
- 33- Mazidi, R., & Zakeri, A. (2022). Social pathology of education in the southeastern border regions of Iran. *Quarterly Journal of Research in Islamic Education Issues*, 30(55), 161-192. [In Persian]
- 34- Mousavi, S. S., & Moazami, R. (2021). Examining the effectiveness of the lifestyle of homeless women on their victimization. *Research in Criminal Law and Criminology*, 9(17), 51-74. [In Persian]
- 35- Mahdavi, S. M., Yazdani Zazrani, M. R., & Golshani, A. (2021). Pathology of cultural development policy in the Fifth Development Plan of the Islamic Republic of Iran. *Iranian Political Sociology Monthly*, 2(4), 2653-2664. [In Persian]
- 36- Nazari, Mehdi; Kehrazei, Akbar; Thanagoy, Moharrer, Ali. (2021). The relationship between family functioning, social support and socioeconomic status with Violence leading to murder . *Razi Journal of Medical Sciences*, 28(7), 100-109. [In Persian]
- 37- Addison, M. (2023). Framing stigma as an avoidable social harm that widens inequality. *The Sociological Review*, 71(2), 296-314.
- 38- Ahmadi, S., Amir Mazaheri, A. M., Safarinia, A. (2022). Semantic Reconstruction of the Culture of Poverty of Female Heads of the Family. *Communication and Culture Strategy*, 2 (3) (in Persian) (10.22034/RCC.2022.563633.1036).
- 39- Akbari Dehbaghi, S., Arman, S. A., & Ahangari, M. (2020). The Impact of Domestic and Foreign Monetary Policy on Iran's economy: Global Modeling. *Journal of Money and Economy*, 15(2), 151-180.
- 40- Broms, L., Bentzen, M., Radmann, A., & Hedenborg, S. (2021). Stable Cultures in Cyberspace: a study about equestrians' use of social media as knowledge platforms. In *Scandinavian Sport Studies Forum* (Vol. 12). Malmö universitet.
- 41- Cordero Verdugo, R. R., Silva Esquinas, A., & Pérez Suárez, J. R. (2022). The Invisible Suffering of Young People during the COVID-19 Pandemic in Spain and the Collateral

- Impact of Social Harm. *Social Sciences*, 11(8), 335.
- 42- Eivazi, M. R. (2022). Developing a Model for Predicting the Social Harms (with an Emphasis on Islamic Futurology). *Socio-Cultural Strategy*, 10(4), 859-892.
- 43- Eser, B., & Karaosmanoğlu, D. (2023). Gastrodiplomacy in Turkey: 'saving the world' or neoliberal conservative cultural policies at work. *International Journal of Cultural Policy*, 1-15.
- 44- Hylland, O. M., Burri, M., Lindblad Gidlund, K., Handke, C., Rodríguez Morató, A., Oakley, K.,... & Uzelac, A. (2022). Pandemic cultural policy. A comparative perspective on Covid-19 measures and their effect on cultural policies in Europe. *International Journal of Cultural Policy*, 1-20.
- 45- Marsiglia, F. F., Kulis, S. S., & Lechuga-Peña, S. (2021). Diversity, oppression, and change: Culturally grounded social work. Oxford University Press, USA.
- 46- McPhillips, K., Salter, M., Roberts-Pedersen, E., & Kezelman, C. (2020). Understanding trauma as a system of psychosocial harm: Contributions from the Australian royal commission into child sex abuse. *Child Abuse & Neglect*, 99, 104232.
- 47- Nasiri Firooz, A., Aghili, M. (2022). A Systematic Review of Cultural Policy Evaluation Indicators of Higher Education Institutions. *Cultural Management*, 16 (57), 37-53 (in Persian) (10.30495/JCM.2022.70599.1633).
- 48- Park, A., Kim, M., & Kim, E. S. (2023). SEM analysis of agreement with regulating online hate speech: influences of victimization, social harm assessment, and regulatory effectiveness assessment. *Frontiers in Psychology*, 14, 1276568.
- 49- Pourkiani, M., Soozanchi, M. (2020). The Concept of "Culture" in Cultural Policy Discourses. A Biannual Scientific Research Journal of Religion and Cultural Politics, 7 (1), 75-100. [In Persian]
- 50- Pourkiani, M., Soozanchi, M., Hajipour Karimi M. S. (2023). Analyzing the Concept of "Man" in Cultural Policy Approaches. *Civilization Study*, 1 (4), 33-56. [In Persian]
- 51- Rahmati Zanzan Talab, F., Salehi Amiri, A., Rezaie, A., Zamani Moghadam, K. (2022). Designing a Cultural Policy Process Model in Iranian Cultural Organizations. *Cultural Management*, 16 (57), 117-144 (in Persian) (10.30495/JCM.2022.21112).
- 52- Shajari, N., Sedaghati, S. (2020). The Concept of "Sublime Culture" in Mulla Sadra's Thought and its Connection with the Formation of the Ideal City. *Hikmat Sadraei Biannual Scientific-Research Journal*, 9 (1), 75-90 (in Persian) (10.30473/pms.2019.41036.1612).
- Abroosh, R. (2022). Cultural drivers of mosques in managing social harms. *Islam and Social Studies*, 8(4), 56-88. [In Persian]

مقاله پژوهشی

تبیین و ارزیابی تأثیر سیاست‌گذاری فرهنگی بر کاهش آسیب‌های اجتماعی

الهام ستاری^۱: دکتری علوم سیاسی، واحد تهران جنوب، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

ارسلان قربانی شیخ نشین: استاد، گروه روابط بین الملل، دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران.

رضا سیمبر: استاد، گروه علوم سیاسی و روابط بین الملل، دانشگاه گیلان، رشت، ایران.

دریافت: ۱۴۰۳/۰۵/۰۵ / صص ۷۳-۹۲ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۶/۲۶

چکیده

تصمیم‌گیری در حوزه‌های مختلف یک انتخاب سیاسی است که به وسیله دولت مردان و با توجه به مجموعه‌ای از عوامل صورت می‌گیرد. مطالعه علمی سیاست‌های جاری دولت مردان و پیش‌بینی تبعات سیاست‌ها در زمره وظایف علوم سیاست‌گذاری و خدمتی به رشد و سلامت سیاسی جامعه ما خواهد داشت. از این رو زدودن غبار ابهام از سوی سیاست دانان برای حل مشکلات و بحران‌های اجتماعی عکس‌العملی به تقاضاهای روزافزون جامعه و نهادهای سیاسی عمومی آن است. توجه به نقش وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در راستای تحقق اهداف فرهنگی و اجتماعی و ارتباط آن با کاهش آسیب‌های اجتماعی، مهمترین مسئله این تحقیق است. برای تبیین و ارزیابی تأثیر سیاست‌گذاری فرهنگی با نگاه به چهار آسیب اجتماعی که هدایت‌کننده فرآیند تحقیق خواهد بود، با استفاده از روش تحقیق کمی ۴۰۰ نفر از کارمندان وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی که در دولت دوازدهم برای بهبود سیاست‌گذاری فرهنگی و کاهش آسیب‌های اجتماعی در طرح‌ها و برنامه‌ها اقدام کرده‌اند، به عنوان جامعه آماری انتخاب شدند. این تحقیق بر اساس نحوه گردآوری داده‌ها، توصیفی همبستگی و به لحاظ وضعیت قطعیت داده‌ها از نوع اکتشافی می‌باشد. ابزار گردآوری داده‌ها پرسشنامه و روش نمونه‌گیری طبقه‌بندی تصادفی است. برای پنج فرضیه، از آزمون‌های رگرسیون و پیرسون استفاده شده است. نتایج این پژوهش نشان می‌دهد، نظام متمرکز مدیریت حوزه‌ی آسیب‌های اجتماعی موجب شده است که نقش، کنشگری، امکانات و دخالت سایر گروه‌های ذی‌مدخل در حوزه‌ی آسیب‌های اجتماعی مانند انجمن‌ها، رسانه‌ها، سازمان‌های بین‌المللی، نخبگان، خانواده‌های آسیب‌دیده و غیره مورد غفلت قرار گیرد. لذا با تقویت گروه‌های مردم‌نهاد و پیشران‌های فرهنگی و استفاده از تجربیات موفق دیگر کشورها می‌توان به کنترل و کاهش آسیب‌های اجتماعی کمک کرد.

واژه‌های کلیدی: سیاست‌گذاری فرهنگی، آسیب‌های اجتماعی، آسیب‌های مجازی، آسیب‌های فرهنگی، حاشیه‌نشینی، اعتیاد.

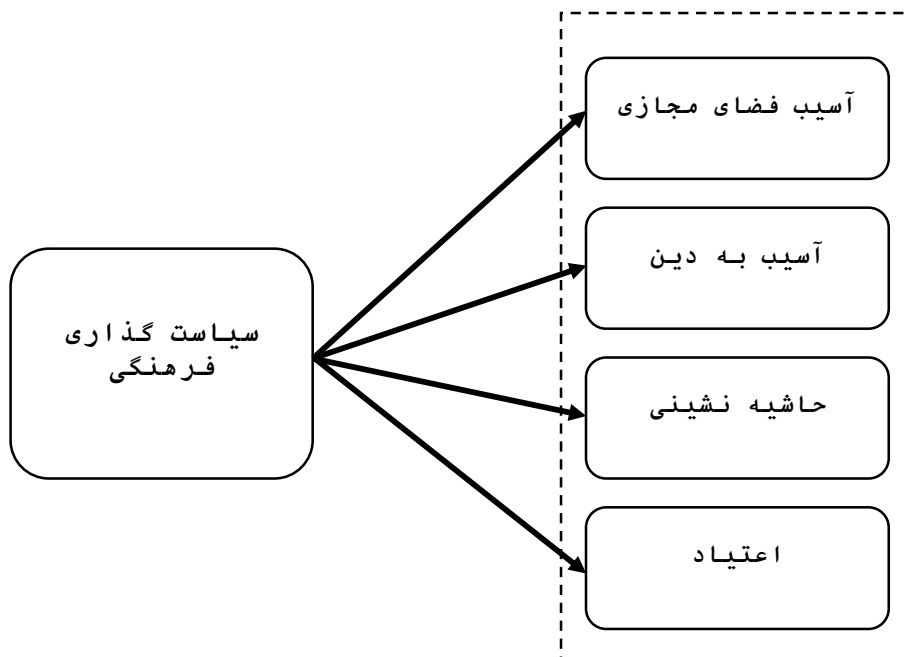
استناد: ستاری، الهام؛ قربانی شیخ نشین، ارسلان؛ سیمبر، رضا. (۱۴۰۳). تبیین و ارزیابی تأثیر سیاست‌گذاری فرهنگی بر کاهش آسیب‌های اجتماعی. فصلنامه جامعه و سیاست، سال ۱، شماره ۳، شیراز، صص ۱-۱۶.

^۱ نویسنده مسئول: دکتر الهام ستاری، پست الکترونیکی: mashregh.institute@yahoo.com، تلفن: ۰۹۱۲۲۲۵۱۷۹۴

مقدمه

تصمیم‌گیری در حوزه‌های مختلف یک انتخاب سیاسی است که به وسیله دولت مردان و با توجه به مجموعه‌ای از عوامل صورت می‌گیرد. مطالعه علمی سیاست‌های جاری دولت مردان و پیش‌بینی تبعات سیاست‌ها در زمره وظایف علوم سیاست‌گذاری و خدمتی به رشد و سلامت سیاسی جامعه ما خواهد داشت. از این رو زدودن غبار ابهام از سوی سیاست‌دانان برای حل مشکلات و بحران‌های اجتماعی عکس‌العملی به تقاضاهای روزافزون جامعه و نهادهای سیاسی عمومی آن است (اشتریان، ۱۳۷۶: ۱۶۹). یکی از موضوعاتی که در حوزه سیاست‌گذاری عمومی کمتر به آن پرداخته شده، بررسی آسیب‌های اجتماعی در یک دوره تاریخی است. فهم آن آسیب‌ها در آن دوره، ما را به این رهنمون می‌کند که کمیت و کیفیت آن آسیب‌ها چه بوده است؟ و چه سیاست‌گذاری در مقابل کاهش و کنترل آن صورت گرفته است (اسدی و همکاران، ۱۳۹۸). برون داد یک سیاست، همان عملکردی که سیاست‌گذاران از اجرای آن انتظار دارند و نتیجه نهایی از اجرای سیاست که برای جامعه هدف، حاصل می‌شود و آثار کوتاه مدت اجرای سیاست و آثار بلند مدت اجرای خط‌مشی مشخص می‌شود. پاسخ به این پرسش‌ها می‌تواند تحلیل جامعی از اثرات سیاست‌گذاری‌های گذشته برای آینده، ارائه دهد و به نظر می‌رسد به تغییر برخی سیاست‌گذاری‌ها کمک کند. جامعه یک اجتماع انسانی نسبتاً بزرگ سازمان یافته‌ای است که دارای فرهنگ و فعالیت‌های مشترک و به نسبت قاعده و قانونمندی، دارد. اعضای جامعه به همدیگر وابستگی‌های نهادی و فرهنگی دارند که با سایر گروه‌های جوامع دیگر تاحدی متفاوت هستند (عیوضی، ۲۰۲۲). مسئولان می‌بایست فرهنگ را در جامعه ایجاد و نهادینه سازند چرا که رفتارهای اقتصادی آنان را به شکل خاصی تحت تأثیر مستقیم خود قرار می‌دهد (سلطانی، ۱۴۰۲). لذا با بهره‌گیری و تکمیل مدل ارائه شده توسط پارک و همکاران (۲۰۲۳) مدل پیشنهادی این تحقیق با نگاه به چهار آسیب اجتماعی که هدایت‌کننده فرآیند تحقیق خواهد بود به شرح زیر است:

آسیب‌های اجتماعی

شکل ۱. مدل تأثیر سیاست‌گذاری فرهنگی بر کاهش آسیب‌های اجتماعی (بارک و همکاران، ۲۰۲۳)

فرضیه‌ها. با توجه به چارچوب نظری و شکل ۱، این تحقیق پنج فرضیه به شرح زیر دارد:

فرضیه ۱: سیاست‌گذاری فرهنگی بر کاهش آسیب فضای مجازی اثرگذار است.

فرضیه ۲: سیاست‌گذاری فرهنگی بر کاهش آسیب به دین اثرگذار است.

فرضیه ۳: سیاست‌گذاری فرهنگی بر کاهش حاشیه نشینی اثرگذار است.

فرضیه ۴: سیاست‌گذاری فرهنگی بر کاهش اعتیاد اثرگذار است.

فرضیه ۵: بین سیاست‌گذاری فرهنگی و کاهش آسیب‌های اجتماعی رابطه معناداری وجود دارد.

رفتار اجتماعی انسان، چه اخلاقی یا مذهبی، اقتصادی یا سیاسی و... تحت تأثیر فرهنگ گروه‌های آن جامعه است. فرهنگ، شیوه تفکر، باورها و ارزش‌ها، سنت‌ها، آداب و رسوم، هنر و سایر جنبه‌های تشکیل دهنده جمعیتی است که بخشی از یک جامعه هستند و به عنوان قواعد مشترک اعضای جامعه یا اجتماع دلاله دارد. حضور فرهنگ به معنای استفاده از نمادهایی که از طریق آن افراد می‌توانند با درک معانی آنچه که ابلاغ می‌شود روابط اجتماعی خود را از طریق زبان نمادها به عنوان سنت‌های جامعه حفظ یا با گذشت زمان و در مراحل توسعه، اصلاح کنند. نمادها و ارزش‌های ملی ایرانی - اسلامی که در میان مردم گرامی داشته می‌شود و نمایش دهنده فرهنگ غنی و پویایی است که خلایق و تنوع فرهنگی را در یک گستره کشور و بلکه ایران فرهنگی نشان می‌دهد. توجه به مولفه‌های اسلامی - ایرانی در برنامه ریزی‌ها که هویت فکری ما را شامل می‌شود، به پایداری حرکتها منجر خواهد شد (اکبری دهبازی و همکاران، ۲۰۲۰). لذا مهمترین مسئله این مقاله که به دنبال حل آن هستیم بدین شرح است: «نداشتن یک چارچوب ارزیابی تأثیر سیاست‌گذاری فرهنگی بر کاهش آسیب‌های اجتماعی». با توجه به هدف این تحقیق به منظور بررسی تأثیر سیاست‌گذاری فرهنگی بر کاهش آسیب‌های اجتماعی، تلاش بر این است که انواع آسیب‌های اجتماعی در مورد مطالعاتی مورد بررسی قرار گیرند.

پیشینه و مبانی نظری تحقیق

حکمرانی خوب برای کنترل و کاهش آسیب‌های اجتماعی در فرایند توسعه، ابزار و لوازم گوناگونی دارد که از جمله مهم‌ترین و مبنایی‌ترین آن‌ها تدوین و تصویب قوانین و سیاست‌های درست است. قانونگذاران و برنامه ریزان توسعه به این مهم توجه داشته باشند که یک حکم قانونی خوب برای کنترل و کاهش آسیب‌های اجتماعی در برنامه توسعه مرکب از ۶ مولفه یا عنصر اساسی به ترتیب: ۱. اولویت؛ ۲. راهبرد؛ ۳. راهکار؛ ۴. مجری؛ ۵. شاخص و ۶. ضمانت اجراست (ارزیابی و مقایسه احکام مرتبط با آسیب‌های اجتماعی در قوانین برنامه چهارم، پنجم و ششم توسعه، ۱۴۰۰: ۱).

جدول ۱. خلاصه پیشینه داخلی و خارجی تحقیق

ردیف	نویسندگان	موضوع پژوهش	نتایج پژوهش
۱	ابروش (۱۴۰۱)	پیشران‌های فرهنگی مساجد در مدیریت آسیب‌های اجتماعی	نتایج این تحقیق نشان می‌دهند که پیشران‌های مذکور شامل: «توسعه و گسترش گروه‌های جهادی»، «ترویج ارزش‌های دینی در محله‌ها»، «توسعه نشاط اجتماعی»، «توسعه و گسترش فعالیت‌های تفریحی ورزشی»، «نقش محوری مسجد در محلات»، «به کارگیری و بهره مندی از ظرفیت‌های پیرامونی» و «منزلت اجتماعی بالای مساجد در بین مردم»

۲	حکمت نیا و همکاران (۱۴۰۰)	بروز ناهنجاری‌های اجتماعی ویژه در مناطق حاشیه ای شهرها	می‌باشند که در شش سطح ساختاربندی شدند. نتایج این پژوهش نشان داد که اگرچه مناطق حاشیه ای مولد آنومی هستند، اما پدیده آنومی صرفاً به حاشیه نشین‌ها تعلق ندارد، بلکه فراتر از مرزبندي جغرافیایی مولود تنوع فرهنگی و رویه‌های متفاوت اجتماعی است؛ بنابراین سیاست گذاری‌ها باید با در نظر گرفتن شرایط فرهنگی و اجتماعی هر منطقه صورت بگیرد.
۳	رحمتی زنجان طلب و همکاران (۱۴۰۱)	شبکه‌های غیر رسمی و اعتماد فرهنگی	یافته‌ها نشان می‌دهند هر قدر خانواده‌ها و توجه به (ارتقاء آگاهی) قوام و دوام خانواده از لحاظ روحیه و باورهای مردم مورد توجه و اولویت قرار بگیرد و نیز دلگرمی و ارتقاء مشارکت فرهنگی استادان با حریم کار و هویت فرهنگی فراهم بشود، انسجام اجتماعی بومی و محلی در شهرها برای کاهش و تعدیل آسیب‌های اجتماعی دوصد چندان می‌شود.
۴	ظفری (۱۴۰۱)	شاخص‌های سلامت اجتماعی و کنترل و کاهش آسیب‌های اجتماعی	نتایج نشان دادند که اولویت‌دارترین راهکارها در این زمینه شامل رصد مستمر آسیب‌های اجتماعی، توجه به رویکردهای اجتماع‌محور، توجه ویژه به مسائل اقتصادی، توجه به راهکارهای قضاودایی، گسترش روحیه نشاط و امید، همکاری بین‌بخشی، توجه به ارزش‌ها، آینده‌پژوهی، توجه به نقاط آسیب‌خیز اجتماعی، حذف ساختارهای موازی و ناکارآمد، سنجش سلامت اجتماعی، تهیه پیوسته‌های اجتماعی و فرهنگی هستند.
۵	کسبی و همکاران (۱۴۰۱)	آسیب‌های اجتماعی آثار فضای مجازی و شبکه‌های اجتماعی	یافته‌های این مطالعه نشان می‌دهند که فضای مجازی نوعی از بحران هویت را در میان طیف گسترده ای از جوانان به وجود آورده و این بحران هویت در زمینه‌های فردی، نا همگونی‌های هویتی را سبب شده و به نحوی تعادل اجتماعی را متأثر کرده است. همچنین شبکه‌های اجتماعی مجازی، باعث تغییرات اساسی در نهادهای هویت ساز فرهنگی شده اند و عوامل معناساز هویتی را دستخوش تغییر نموده اند.
۶	غیائی و همکاران (۱۴۰۲)	شاخص‌های سیاست فرهنگی	نتایج این تحقیق نشان داد، عدم وجود شاخص‌های ارزیابی مرتبط با سیاست‌های اقتصادی، آموزشی و اجتماعی در بطن سیاست‌های فرهنگی، نبود همگرایی در خصوص تدوین و اجرای طرح مهندسی فرهنگی، عدم تدوین الگوی سیاست گذاری در مواجهه با شبکه‌های ماهواره‌ای، عدم توجه و ارزیابی جنگ‌های ادراکی و شناختی، عدم ارزیابی همسویی سیاست‌های تدوین شده با تنوع فکری و شکاف نسلی در جامعه، و نبود پژوهش‌های اثرگذار در تدوین سیاست‌های فرهنگی، از مهم ترین آسیب‌های ارزیابی سیاست‌های فرهنگی مرتبط با شبکه‌های ماهواره ای است.
۷	هیلند و همکاران (۲۰۲۲)	تراکم اخلاقی و بروز آسیب‌های اجتماعی	نتایج این تحقیق نشان می‌دهند که در بررسی آنومی در میان گروه‌های فرهنگی، تمرکز بر روی اینکه چه عواملی باعث به وجود آمدن آنومی شده و خود آنومی چه تأثیری روی آسیب‌های اجتماعی ناشی از آن می‌گذارد، زمینه بسیار مهمی در امر سیاست گذاری فرهنگی محسوب می‌شود. همچنین، نتایج حاکی است که آنومی در شهرها بر اثر تصادم فرهنگی و انسداد جریان‌های

			اجتماعی پدید می‌آیند.
۸	مارسیگلیا ^۱ و همکاران (۲۰۲۱)	سیاست‌های فرهنگی	بررسی سیاست‌های فرهنگی موجود با رویکرد علمی و پرهیز از برخورد سلیقه‌ای و متناسب با ماهیت آسیب‌های اجتماعی می‌تواند مسیر را برای تدوین برنامه‌های اجرایی مناسب و متناسب با شرایط فراهم کند که غفلت از آن می‌تواند امنیت کشورها را به مخاطره اندازد.
۹	برومز ^۲ و همکاران (۲۰۲۱)	ابعاد فرهنگی و آسیب‌های اجتماعی	نتایج تجزیه و تحلیل داده‌ها نشانگر آن است که سه بعد از ابعاد فرهنگی‌هاستند مشتمل بر مردگرایی، جمع‌گرایی و فاصله قدرت و دو بعد شناسایی شده توسط محققین (هویت ملی و تأثیر پذیری منفی از فضای مجازی) بر مدیریت آسیب‌های اجتماعی اثر مستقیم داشته‌اند.
۱۰	مک فیلیپس ^۳ و همکاران (۲۰۲۰)	کجروی فرهنگی و آسیب‌های اجتماعی	یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهند که شاخص‌کجروی فرهنگی در هر دو بعد ذهنی و عینی اهمیت دارند. همچنین، از میان ابعاد سبک زندگی، مدیریت بدن تأثیر مستقیم و قابل توجه و الگوی مصرف فرهنگی تأثیر مستقیم و نسبتاً ضعیف بر کجروی فرهنگی داشته‌اند.

با بررسی پژوهش‌های انجام شده در خصوص سیاست‌گذاری فرهنگی در حوزه کاهش آسیب‌های اجتماعی، این موضوع روشن می‌شود که این پژوهش‌ها تاکنون نتوانسته‌اند به طور روشن بیان کنند که اولویت بندی مناسب سیاست‌های فرهنگی به چه صورت است و اولویت‌های اول چگونه می‌توانند آسیب‌های اجتماعی را کاهش دهند. با توجه به جایگاه مهمی که سیاست‌های فرهنگی در کاهش دادن آسیب‌های اجتماعی دارند، پژوهش حاضر ضمن در برداشتن تلویحی مفاهیم اشاره شده، مجموعه‌ای نوین و کامل از اولویت‌های سیاست‌های فرهنگی با عاملیت دولت و مردم را در قالب مدل شناسایی و معرفی کرده است و مقوله‌های متعددی نظیر بهبود سواد رسانه‌ای مخاطبان، نقش تصدی‌گری دولت در حوزه فرهنگ، و تولید محتوا در پلتفرم‌های اجتماعی را نیز دربردارد.

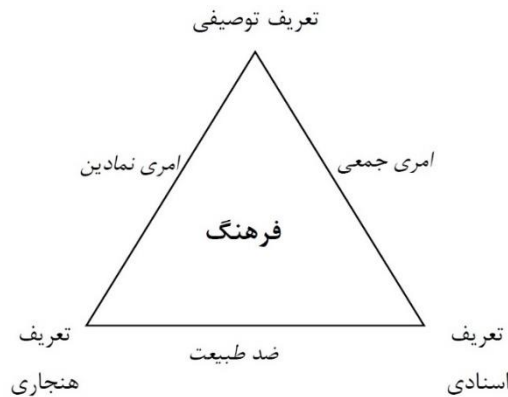
فرهنگ

در قرن هجدهم فرهنگ در معنای مجازی خود پذیرفته می‌شود و غالباً مضاف واقع می‌شود: به این ترتیب از فرهنگ هنرها، فرهنگ ادبیات یا فرهنگ علوم گفتگو می‌شود، چنان که گویی مشخص ساختن آنچه پرورش می‌یابد الزامی است. فرهنگ رفته رفته به صورت تنها و در معنای شکل دهی، پرورش اندیشه و استعداد به کار می‌رود. سپس معنای متفاوتی هم به خود می‌گیرد و از فرهنگ به معنای عمل (عمل آموزش دادن)، به فرهنگ به معنای وضعیت و حالت (وضعیت اندیشه و ذهن پرورش یافته از طریق آموزش، حالت فردی که دارای فرهنگ است) می‌رسیم (احمدی و همکاران، ۱۴۰۱). انواع تعاریف و ویژگی‌های فرهنگ در شکل ۲ نمایش داده شده است.

1. Marsiglia

2. Broms

3. McPhillips

شکل ۲. تعاریف و ویژگی‌های فرهنگ (رحیمی و همکاران، ۱۳۹۹)

سیاست فرهنگ، سیاست فرهنگی، و سیاست‌گذاری فرهنگی

«سیاست فرهنگ» ناظر به ابعاد سیاسی و نتایج رفتارها و شکل‌های مختلف فرهنگی است از جمله تبلیغات، سینمای عامه پسند و همین‌طور مربوط به قدرت اجتماعی فرهنگ یعنی قدرت نام گذاری کردن و قدرت بازنمایی. سیاست فرهنگ با مسئله قدرت نامیدن، قدرت باز نمودن و نمایاندن فهم عامه، قدرت بازنمایی چیزهای رسمی، و بازنمایی جهان اجتماعی شروع سر و کار دارد. مثلاً این که متخصصان و دانشگاهیان چون می‌توانند تعریفی مشروع از جهان ارائه دهند دارای قدرت هستند و جهان اجتماعی را برای ما توصیف می‌کنند (پورکیانی و همکاران، ۱۳۹۹). «سیاست فرهنگی» به معنای نگاه پسا ساختارگرایانه به سیاست است که سیاست را در وسیع‌ترین مفهوم ممکن به مثابه ستیز و دگرگونی هویت‌ها و ساختارهای اجتماعی درک می‌نماید و حکایت از تغییر پارادایم در جامعه شناسی سیاسی دارد. سیاست بیشتر یک حساسیت فرهنگی است تا یک فعالیت نهادمند. در یک مدل سیاست فرهنگی، فرهنگ را در وسیع‌ترین معنای ممکن و به عنوان یک نظام دلالت‌گر در نظر می‌گیریم که از طریق آن لزوماً یک نظم جدید زاده می‌شود، بازتولید می‌شود، تجربه می‌شود و بررسی می‌شود. این تعریف شامل مفهوم دیگری از فرهنگ هم می‌شود که به طور شایع‌تری مورد استفاده قرار می‌گیرد، یعنی فرهنگ به مثابه آثار و کردارهای متفکران و به ویژه فعالیت هنری و همچنین به مثابه فرهنگ عامیانه و رسانه‌ای (پورکیانی و همکاران، ۱۴۰۲). سیاست‌گذاری فرهنگی مشتمل بر سه رکن اساسی هستی‌شناسی، هدف‌شناسی و امکان‌شناسی خواهد بود: هستی‌شناسی به معنای جهان بینی و درک از هستی انسان و جامعه و همچنین شناخت وضعیت گذشته و موجود فرهنگ است. هدف‌شناسی به معنای ترسیم وضعیت مطلوب و دورنمای فرهنگ است. امکان‌شناسی، ارزیابی امکانات (مقدورات و محدودیت‌ها) و تعیین سیاست‌ها و راهبردهای عملی و اجرایی لازم برای حرکت از وضعیت موجود به وضعیت مطلوب است. مقایسه سرمشق‌های سیاست‌گذاری فرهنگی در جدول ۲ نمایش داده شده است.

جدول ۲. مقایسه سرمشق‌های سیاست‌گذاری فرهنگی (غیائی و همکاران، ۱۴۰۲)

سرمشق	آرمان شهرگرا	واقع‌گرا
نظری مبنای	کردن پیاده عهده دار حکومت آرمان‌ها و	و واقعیات گرفتن نظر در مسئول حکومت تکثر
معیار	آرمان‌ها از ایدئولوژیک تعبیر	است اجتماعی و فرهنگی فضای در موجود مختلف اقبال تمایلات خواسته‌ها و

سرمشق	ارمان شهرگرا	واقع گرا
منبع	ایدئولوژی	مصلحت اندیشی
روش شناسی	ارزش بر مبتنی فراگیر عقل گرایی	فایده - هزینه تحلیل
تمایزگذاری	ارزشها و حدود مبنای بر	بودن اجتماعی مبنای بر
زبان	تعیین پیش از مفاهیم و واژگان شده	اجتماعی و عقلانی اصول
عمل محدود	خصوصی حوزه در حتی فراگیر	بین مناسب، روابط مواضع تجربی گزینش فردی
هدف	انسانها سعادت	جمعی و فردی مصالح
عمل روش	یک عنوان به جامعه سطح در اقدام کل	مداوم تجربه و خطا و آزمون
درونی راه کردن	او امر و حدود به نهادن گردن	محاسبه و عقل
اجرا ابزار	لوزم صورت در و هدایت و تبلیغ اجبار	قوانین و تبلیغات

آسیبهای اجتماعی

آسیب شناسی^۱ از پث^۲ یا پثو^۳ به صورت پیشوند به کار رفته و مشتق از کلمه یونانی پثوس^۴ به معنی احساسات، تجربه، غضب، رنج، محنت و آسیب می باشد و لوژی^۵ به معنی شناخت و پساوند «شناسی» ترکیب شده است که در زبان فارسی ناخوشی، علم تشخیص امراض، مطالعه علائم غیرعادی، انحراف از حالت طبیعی و... ترجمه شده است. آسیب شناسی اجتماعی عبارت است از مطالعه و شناخت ریشه بی نظمی های اجتماعی. در واقع آسیب شناسی اجتماعی مطالعه و ریشه یابی بی نظمی ها، ناهنجاری ها و آسیب هایی نظیر بیکاری، اعتیاد، فقر، خودکشی، طلاق و... همراه با علل و شیوه پیشگیری و درمان آنها و نیز مطالعه شرایط نابسامانی های اجتماعی است. به عبارت دیگر مطالعه خاستگاه اختلال ها، بی نظمی ها و نابسامانی های اجتماعی، آسیب شناسی اجتماعی است؛ زیرا اگر در جامعه ای هنجارها مراعات نشود، کجروی پدید می آید و رفتارها آسیب می بیند (ظفری، ۱۴۰۱).

بر همین اساس در برنامه ششم توسعه و در سیاست های کلی که سیدعلی خامنه ای رهبر ج.ا.ا آن را ابلاغ کردند، درباره این موضوعات اولویتهایی مشخص کرده و تأکید کردند که در موضوعاتی همچون مواد مخدر و اعتیاد باید سالانه موفقیت به دست آوریم و اظهار داشتند که مبارزه با مواد مخدر و رفع معضل اعتیاد باید اولویت نخست، حاشیه نشینی اولویت دوم، طلاق اولویت سوم، مبارزه با بزهکاری در اولویت چهارم و مسائل مربوط به موارد خاص و بحرانی اولویت پنجم باشد (۳ جلسه رهبر انقلاب با سران قوا برای حل آسیب های اجتماعی، ۱۳۹۵، بازدید شده از: kayhan.ir). انواع آسیب های اجتماعی در جدول ۳

1. Pathology

2. Path

3. Patho

4. Pathos

5. logy

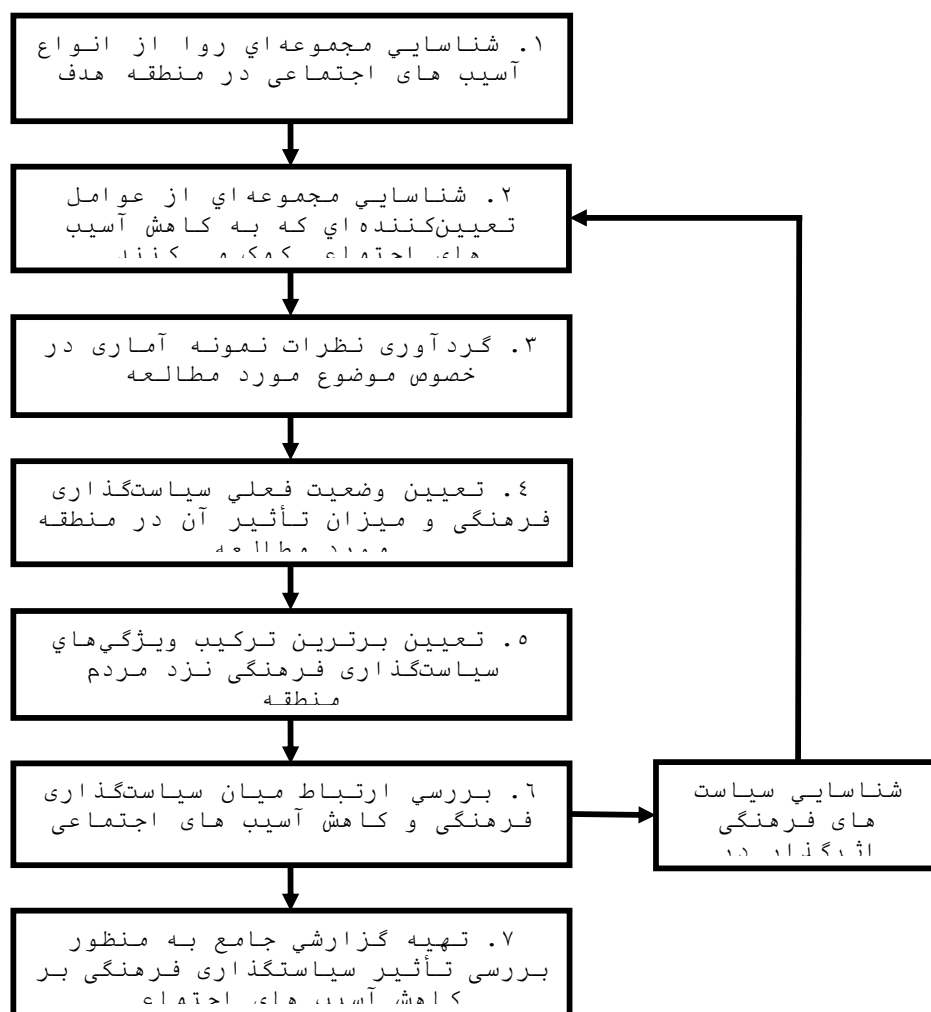
نمایش داده شده است.

جدول ۳. انواع آسیب های اجتماعی

منبع	آسیب اجتماعی	ردیف
آقداغی، ۱۳۹۸	اعتیاد	۱
احمدی شادمهری و همکاران، ۱۳۹۸	مهاجرت	۲
متولیان و همکاران، ۱۳۹۹	جنسی انحرافات و روسپیگری	۳
آرام و همکاران، ۱۴۰۱	طلاق	۴
جهانی جناقرد، ۱۳۹۹	زنان علیه خشونت	۵
مختاری مریم و همکاران، ۱۴۰۰	خانواده خشونت	۶
نظری و همکاران، ۱۴۰۰	قتل های ناموسی	۷
رضایی نسب، ۱۴۰۲	آزاری کودک	۸

روش تحقیق

از آنجایی که ارتباط میان متغیرهای سیاستگذاری فرهنگی و کاهش آسیب های اجتماعی در مدل ارائه شده آزمون می شود و نیز به توصیف متغیرهای مدل بدون دستکاری پرداخته، لذا به لحاظ دارا بودن فرضیه، تحقیق قطعی و قالبی به شمار می آید. ابزار تحلیل داده ها در این تحقیق آزمون رگرسیون و پیرسون (برای آزمون فرضیه ها) و آزمون پارامتری (t و z) (برای بررسی وضعیت میانگین متغیرها) می باشد. برای پیشبرد فرآیند ارزیابی تأثیر سیاستگذاری فرهنگی بر کاهش آسیب های اجتماعی نیز از فرآیند شکل ۳ بهره گرفته شده است.

شکل ۳. مراحل هفت‌گانه ارزیابی تأثیر سیاست‌گذاری فرهنگی بر کاهش آسیب‌های اجتماعی (ادیسون، ۲۰۲۳)

جامعه آماری، نمونه آماری، و برآورد حجم نمونه

جامعه آماری تحقیق حاضر کارمندان وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی می‌باشند. در تحقیق حاضر به منظور گردآوری داده‌ها جهت تصمیم‌گیری در خصوص فرضیه‌های تحقیق، اقدام به نمونه‌گیری شده و سپس نتایج با اطمینان ۹۵ درصد به جامعه تحقیق تعمیم داده شد. حجم نمونه با استفاده از فرمول نمونه‌گیری جامعه محدود، ۴۰۰ نفر از کارمندان وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در دولت دوازدهم که برای بهبود سیاست‌گذاری فرهنگی و کاهش آسیب‌های اجتماعی در طرح‌ها و برنامه‌ها کمک کرده‌اند، انتخاب شده‌اند که این تعداد بر اساس فرمول کوکران به شرح رابطه زیر تعیین گردید.

$$n = \frac{NZ_{\alpha/2}^2 pq}{\varepsilon^2(N-1) + Z_{\alpha/2}^2 pq} \quad \text{رابطه (۱)}$$

نمادهای به کار رفته در این رابطه (فرمول) عبارتند از:
 N: حجم جامعه که در این تحقیق در سال ۱۴۰۲، تعداد کارمندان وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی حدود ۱۰,۰۰۰ نفر است.
 n: حجم نمونه؛

$Z_{\alpha/2}$: میزان برآورد با در نظر گرفتن ضریب اطمینان ۹۵٪ این مقدار برابر با $1/96$ می‌باشد؛

e : (دقت برآورد) تفاضل نسبت واقعی صفت در جامعه با میزان تخمین محقق برای وجود آن صفت در جامعه است که در تحقیق حاضر با توجه به تحقیقات پیشین، $0,04$ در نظر گرفته شد؛

q : نسبت عدم موفقیت در بین افراد نمونه است که عدد 50% در نظر گرفته شده است، $q=1-p$ ؛

p : نسبت موفقیت بر اساس برآورد حداکثر احتیاطی، 50% در نظر گرفته می‌شود.

حجم نمونه مورد بررسی در وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی حداقل 370 نفر به دست آمد که پرسشنامه‌ها میان 400 نفر توزیع شد.

$$n = \frac{10000 * (1.96)^2 * 0.5 * 0.5}{0.04^2 * (9999) + (1.96)^2 * 0.50 * 0.50} = 370$$

روش و ابزار گردآوری داده‌ها. این تحقیق بر اساس نحوه گردآوری داده‌ها، توصیفی همبستگی. به لحاظ وضعیت قطعیت داده‌ها از نوع اکتشافی نیز می‌باشد. ابزار گردآوری داده‌ها پرسشنامه و روش نمونه‌گیری طبقه بندی تصادفی می‌باشد. روایی (اعتبار) و پایایی (قابلیت اعتماد) آزمون. برای تعیین روایی تحقیق از روش روایی محتوایی استفاده شده است. برای این منظور از قضاوت متخصصان، اساتید، و خبرگان، در این باره که سؤال‌های آزمون تا چه میزان معرف محتوا و هدف‌های برنامه یا حوزه محتوایی هستند، استفاده شده است. در نتیجه پرسشنامه از روایی لازم برخوردار می‌باشد. برای آزمون پایایی پرسشنامه از ضریب آلفای (α) کرونباخ استفاده شده است. برای محاسبه ضریب آلفای کرونباخ ابتدا واریانس نمره‌های هر زیر مجموعه سؤالات پرسشنامه محاسبه و این مقدار بر اساس واریانس کل آزمون مورد سنجش قرار گرفت. عدد حاصل از این فرمول بین صفر و یک است. هرچه این ضریب بیشتر باشد بیانگر اعتبار بیشتر پرسشنامه است. بدین منظور در این پژوهش 30 پرسشنامه پیش آزمون^۱ تهیه گردید و بین نمونه آماری توزیع شد. با استفاده از تجزیه و تحلیل داده‌های نمونه مقدماتی از طریق نرم افزار آماری اس پی اس^۲، ضریب آلفای کرونباخ سؤالات پرسشنامه $87,8\%$ درصد تعیین شد.

جدول ۴. ضریب آلفای کرونباخ گویه‌های پژوهش

گویه‌های پژوهش	ضریب آلفای کرونباخ
آسیب فضای مجازی	.۸۳۵
آسیب به دین	.۸۹۸
حاشیه نشینی	.۸۸۷
اعتیاد	.۸۹۰
سیاست گذاری فرهنگی	.۸۸۲

روش تحلیل داده‌ها و آزمون فرضیه‌ها.

به منظور تحلیل داده‌های تحقیق، ابتدا نرمال بودن متغیرهای تحقیق

^۱. Pilot

^۲. SPSS

توسط آزمون کالموگروف-اسمیرنوف مورد سنجش قرار گرفت و سپس برای بررسی فرضیه‌های تحقیق از آزمون رگرسیون چند متغیره و پیرسون استفاده شد.

بحث و ارائه یافته‌ها

داده‌های جمعیت شناختی پژوهش نشان می‌دهند که اغلب آزمودنی‌ها مرد (۸۲ درصد)، دارای سن بین ۳۰ تا ۴۰ سال (۳۵ درصد)، دارای مدرک کارشناسی (۴۰ درصد)، و دارای سابقه کار کمتر از ۲ سال (۷۳ درصد) می‌باشند.

تحلیل داده‌ها.

به منظور شناخت وضعیت آماری متغیرهای تحقیق، بخ تحلیل و توصیف داده‌های مدل تحقیق می‌پردازیم. قبل از سنجش فرضیه‌های تحقیق ابتدا باید از نرمال بودن توزیع مؤلفه‌های تحقیق اطمینان حاصل کنیم. در صورتی که مؤلفه‌های ما نرمال باشند، آزمون‌های مناسب برای بررسی فرضیات تحقیق، آزمون‌های پارامتریک و در صورتی که نرمال نباشد از آزمون‌های ناپارامتریک استفاده خواهد شد. برای بررسی نرمال بودن مؤلفه‌های از آزمون کالموگروف-اسمیرنوف استفاده شد که یک نوع آزمون ناپارامتریک می‌باشد. در صورتی که مقدار آماره ارائه شده توسط این آزمون بیشتر از ۵ درصد باشد، فرض صفر آماری مبنی بر نرمال بودن توزیع متغیر مورد بررسی با اطمینان ۹۵ درصد پذیرفته می‌شود. نتایج مربوط به آزمون نرمال بودن مؤلفه‌ها در جدول ۵ ارائه شده است:

جدول ۵. نتایج آزمون نرمال بودن مؤلفه‌های مدل تحقیق

متغیرها	تعداد	میانگین	انحراف معیار	سطح معناداری	نتیجه آزمون
آسیب فضای مجازی	۴۰۰	۳,۹۴	.۴۸۰	.۰۸۲	نرمال
آسیب به دین	۴۰۰	۳,۸۵	.۴۲۹	.۲۵۰	نرمال
حاشیه نشینی	۴۰۰	۳,۸۸	.۴۵۴	.۲۸۱	نرمال
اعتیاد	۴۰۰	۳,۹۱	.۶۰۷	.۴۳۲	نرمال
سیاست گذاری فرهنگی	۴۰۰	۳,۸۷	.۶۸۷	.۴۹۸	نرمال

بنابراین بر اساس جدول ۵، تمامی متغیرهای تحقیق دارای توزیع نرمال هستند. بنابراین برای بررسی فرضیه‌های تحقیق از آزمون‌های پارامتریک استفاده شد. برای فرضیه ای که به صورت رابطه بیان شده است از آزمون پیرسون، و فرضیه‌هایی که به صورت تأثیر بیان شده از آزمون رگرسیون چند متغیره استفاده گردید.

آزمون فرضیه‌ها و تحلیل یافته‌ها

فرضیه اول. «سیاست‌گذاری فرهنگی» بر «کاهش آسیب فضای مجازی» اثر گذار است. در جدول ۶ نتایج محاسبه آزمون رگرسیون خطی مربوط به این فرضیه ارائه شده است:

جدول ۶. نتایج آزمون رگرسیون برای بررسی تأثیر «سیاست‌گذاری فرهنگی» بر «کاهش آسیب فضای مجازی»

متغیر	β	T آماره	سطح معناداری	نتیجه
-------	---------	---------	--------------	-------

تأثیر دارد	۰.۰۰۰	۷,۵۹	۰.۸۲۳	کاهش آسیب فضای مجازی
------------	-------	------	-------	----------------------

همان‌طور که از جدول ۶ ملاحظه می‌شود، مقدار سطح معناداری بدست آمده از مقدار ۰/۰۵ کمتر بوده و لذا شواهد کافی برای تأیید فرض صفر وجود ندارد، بنابراین در سطح اطمینان ۹۵ درصد، فرض صفر رد می‌شود و فرض مقابل تأیید می‌گردد یعنی «سیاست‌گذاری فرهنگی» بر «کاهش آسیب فضای مجازی» تأثیر دارد و از آنجای که $\beta = 0.823$ می‌باشد لذا نوع این تأثیر مثبت است. بنابراین در سطح معناداری ۰/۰۵ فرضیه اول تحقیق پذیرفته می‌شود.

این نتیجه منطبق با مطالعات برومزا و همکاران (۲۰۲۱) می‌باشد که استدلال می‌کنند سه بعد از ابعاد فرهنگی‌هاستند مشتمل بر مردگرایی، جمع‌گرایی و فاصله قدرت و دو بعد شناسایی شده توسط محققین (هویت ملی و تأثیر پذیری منفی از فضای مجازی) بر مدیریت آسیب‌های اجتماعی فضای مجازی اثر مستقیم دارند.

استفاده روز افزون مردم ایران از رسانه‌های اجتماعی در سالیان اخیر سرعت گرفته است. مطابق نظرسنجی ایسپا در تیر ماه ۱۳۹۸، میزان استفاده از هر یک از رسانه‌های اجتماعی و پیام‌رسان‌های مجازی به این شرح بوده است: ۴۲,۴ درصد مردم از تلگرام، ۳۹,۵ درصد از اینستاگرام، ۴۲,۸ درصد از واتس‌آپ و ۱,۹ درصد از توئیتر استفاده می‌کرده‌اند. این در حالی است که مطابق با گزارش ایرنا، استفاده از تلگرام از تیر ۱۳۹۸ تا اسفند ۱۳۹۸ روند صعودی داشته و میزان بازدید مطالب کانال‌های تلگرامی ماه به ماه افزایش پیدا کرده است. اینستاگرام شبکه‌ای اجتماعی است که عمدتاً مطالب مربوط به حوزه‌های فرهنگ و سبک زندگی در آن منتشر شده و نسل جوان، دانشجویان و دانش‌آموزان بیشترین استفاده از آن را دارند و این امر حاکی از اثرپذیری فرهنگی مردم ایران از این شبکه اجتماعی است. در این میان، اثرپذیری توئیتر بر جامعه ایران را نیز نباید نادیده گرفت. اگر چه تعداد ایرانیان فعال در این شبکه اجتماعی مجازی محدود است، اما بسیاری از جریان‌سازی‌های خبری ابتدا در توئیتر شکل گرفته و سپس به تلگرام و اینستاگرام، جایی که عموم مردم در آن حضور دارند، نشر پیدا می‌کنند. یکی از مهم‌ترین دلایل این امر آن است که خبرنگاران و اصحاب رسانه یکی از مهم‌ترین کاربران شبکه اجتماعی توئیتر هستند و در کنار فعالان سیاسی و مدنی، در این شبکه اجتماعی حضور فعال دارند (رهبری، ۱۳۹۹: ۳-۲). حضور اینفلوئنسرهای اینستاگرامی و لایوها و ویدئوهای آن‌ها نیز باعث تغییرات فرهنگی، ایجاد ارزش‌های جدید و شکل‌گیری خرده فرهنگ‌ها در بلندمدت می‌شود. صفحه اینستاگرام بی‌بی‌سی فارسی، که در مرداد سال ۱۳۹۷ در رتبه ۳۱ پرفالوئرترین صفحات ایرانی اینستاگرام بود، در فروردین ۱۳۹۹ به رتبه ۵ رسیده است. از میان ۲۰ صفحه فارسی که در اینستاگرام بیشترین فالوئر را دارند، ۱۷ صفحه مربوط به هنرمندان و ورزشکاران است که این امر از میزان محبوبیت این چهره‌ها در اینستاگرام حکایت دارد. (همان منبع: ۵۷-۵۹).

فرضیه دوم. «سیاست‌گذاری فرهنگی» بر «کاهش آسیب به دین» اثر گذار است. در جدول ۷ نتایج محاسبه آزمون رگرسیون خطی مربوط به این فرضیه ارائه شده است:

جدول ۷. نتایج آزمون رگرسیون برای بررسی تأثیر «سیاست‌گذاری فرهنگی» بر «کاهش آسیب به دین»

متغیر	β	T آماره	سطح معناداری	نتیجه
کاهش آسیب به دین	.۴۲۲	۶,۸۹	.۰۰۰	تأثیر دارد

بر اساس جدول ۷، مقدار سطح معناداری بدست آمده از مقدار ۰/۰۵ کمتر بوده و لذا شواهد کافی برای تأیید فرض صفر وجود ندارد، بنابراین در سطح اطمینان ۹۵٪، فرض صفر رد می‌شود و فرض مقابل تأیید می‌گردد، یعنی «سیاست‌گذاری فرهنگی» بر «کاهش آسیب به دین» تأثیر دارد و از آنجایی که $\beta = 0.422$ می‌باشد لذا نوع این تأثیر مثبت است. بنابراین در سطح معناداری ۰/۰۵ فرضیه دوم تحقیق پذیرفته می‌شود.

این نتیجه منطبق با مطالعات کسبی و همکاران (۱۴۰۱) است که در مطالعه خود استدلال می‌کنند که یکی آسیب‌های عدم سیاست‌گذاری فرهنگی در جوامع امروزی، ایجاد بحران هویت ملی و دینی است. یافته‌های این مطالعه نشان می‌دهند که فضای مجازی نوعی از بحران هویت را در میان طیف گسترده ای از جوانان به وجود آورده و این بحران هویت در زمینه‌های فردی، نا همگونی‌های هویتی را سبب شده و به نحوی تعادل اجتماعی را متاثر کرده است. همچنین شبکه‌های اجتماعی مجازی، باعث تغییرات اساسی در نهادهای هویت‌ساز فرهنگی شده اند و عوامل معناساز هویتی را دستخوش تغییر نموده اند.

فرضیه سوم. «سیاست‌گذاری فرهنگی» بر «کاهش حاشیه نشینی» اثر گذار است. در جدول ۸ نتایج محاسبه آزمون رگرسیون خطی مربوط به این فرضیه ارائه شده است:

جدول ۸. نتایج آزمون رگرسیون برای بررسی تأثیر «سیاست‌گذاری فرهنگی» بر «کاهش حاشیه نشینی»

متغیر	β	T آماره	سطح معناداری	نتیجه
کاهش حاشیه نشینی	.۵۲۸	۶,۲۴	.۰۰۰	تأثیر دارد

بر اساس جدول ۸، مقدار سطح معناداری بدست آمده از مقدار ۰/۰۵ کمتر بوده و لذا شواهد کافی برای تأیید فرض صفر وجود ندارد، بنابراین در سطح اطمینان ۹۵٪، فرض صفر رد می‌شود و فرض مقابل تأیید می‌گردد، یعنی «سیاست‌گذاری فرهنگی» بر «کاهش حاشیه نشینی» تأثیر دارد و از آنجایی که $\beta = 0.528$ می‌باشد لذا نوع این تأثیر مثبت است. بنابراین در سطح معناداری ۰/۰۵ فرضیه سوم تحقیق پذیرفته می‌شود. این نتیجه منطبق با مطالعات حکمت نیا و همکاران (۱۴۰۰) می‌باشد که استدلال می‌کنند ناهنجاری‌های اجتماعی و آنومی در مناطق حاشیه نشین به دلیل تصادم فرهنگ‌های مختلف و انسداد جریان‌های اجتماعی حادث شده است. نتایج این پژوهش نشان داد که اگرچه مناطق حاشیه ای مولد آنومی هستند، اما پدیده آنومی صرفاً به حاشیه نشین‌ها تعلق ندارد، بلکه فراتر از مرزبندی جغرافیایی مولود تنوع فرهنگی و رویه‌های متفاوت اجتماعی است و بنابراین سیاست‌گذاری‌های فرهنگی باید با در نظر گرفتن شرایط فرهنگی و اجتماعی هر منطقه صورت گیرد. فرضیه چهارم. «سیاست‌گذاری فرهنگی» بر «کاهش اعتیاد» اثر گذار است. در جدول ۹ نتایج محاسبه آزمون رگرسیون خطی مربوط به این فرضیه ارائه شده است:

جدول ۹. نتایج آزمون رگرسیون برای بررسی تأثیر «سیاست‌گذاری فرهنگی» بر «کاهش اعتیاد»

متغیر	β	T آماره	سطح معناداری	نتیجه
-------	---------	---------	--------------	-------

کاهش اعتیاد	۰۵۶۳	۶,۷۷	۰۰۰۰	تأثیر دارد
-------------	------	------	------	------------

بر اساس جدول ۹، مقدار سطح معناداری بدست آمده از مقدار ۰/۰۵ کمتر بوده و لذا شواهد کافی برای تأیید فرض صفر وجود ندارد، بنابراین در سطح اطمینان ۹۵٪، فرض صفر رد می‌شود و فرض مقابل تأیید می‌گردد، یعنی «سیاست‌گذاری فرهنگی» بر «کاهش اعتیاد» تأثیر دارد و از آنجایی که $\beta=0.0563$ می‌باشد لذا نوع این تأثیر مثبت است. بنابراین در سطح معنی‌داری ۰/۰۵ فرضیه چهارم تحقیق پذیرفته می‌شود. این نتیجه منطبق با مطالعات لطفی و همکاران (۱۴۰۰) است که استدلال می‌کنند سیاست گذاری فرهنگی که از ترکیب مضامین آسیب‌هایی نظیر اعتیاد و پاکسازی اخلاقی معنا یافته بود بر سپهر سیاست گذاری آسیب‌های اجتماعی در ابتدای انقلاب، تسلط یافت و ابعاد اجتماعی سیاست گذاری فرهنگی آسیب‌های اجتماعی به نفع ابعاد حقوقی و قضایی کمتر مد نظر می‌باشد.

فرضیه پنجم. بین «سیاست‌گذاری فرهنگی» و «کاهش آسیب‌های اجتماعی» یک رابطه معنادار وجود دارد. در جدول ۱۰ نتایج محاسبه ضریب همبستگی بین سیاست‌گذاری فرهنگی و کاهش آسیب‌های اجتماعی ارائه گردیده است:

جدول ۱۰. مقادیر ضریب همبستگی دو متغیر سیاست‌گذاری فرهنگی و کاهش آسیب‌های اجتماعی

نتیجه آزمون	ضریب همبستگی	سطح معناداری	تعداد	فرضیه پنجم
تایید فرضیه	۰,۹۱۲	۰,۰۰۰	۴۰۰	رابطه بین سیاست‌گذاری فرهنگی و کاهش آسیب‌های اجتماعی

مطابق با داده‌های جدول ۱۰، با انجام آزمون پیرسون در سطح اطمینان ۹۵ درصد، مقدار سطح معناداری صفر به دست آمد و چون این مقدار کمتر از ۰,۰۵ است، لذا فرض صفر رد و فرض مقابل را پذیرفته می‌شود، یعنی رابطه معناداری بین سیاست‌گذاری فرهنگی و کاهش آسیب‌های اجتماعی وجود دارد و از آنجا که میزان ضریب همبستگی پیرسون برای این آزمون ۰,۹۱۲ است، لذا نوع رابطه مستقیم می‌باشد. بدین ترتیب فرضیه پنجم تحقیق در سطح اطمینان ۹۵٪ تأیید می‌گردد.

این نتیجه منطبق با مطالعات ابروش (۱۴۰۱) است که در پژوهش خود به بررسی پیشران‌های سیاست‌گذاری فرهنگی در مدیریت آسیب‌های اجتماعی و رابطه ای بین آنها می‌پردازد. نتایج این تحقیق نشان می‌دهند که پیشران‌های مذکور شامل: «توسعه و گسترش گروه‌های جهادی»، «ترویج ارزش‌های دینی در محله‌ها»، «توسعه نشاط اجتماعی»، «توسعه و گسترش فعالیت‌های تفریحی ورزشی»، «نقش محوری مسجد در محلات»، «به کارگیری و بهره مندی از ظرفیت‌های پیرامونی» و «منزلت اجتماعی بالای مساجد در بین مردم» می‌باشند که رابطه مثبتی با کاهش آسیب‌های اجتماعی دارند.

نتیجه‌گیری و ارائه پیشنهادها

با توجه به اینکه هدف اصلی این پژوهش تبیین و ارزیابی تأثیر سیاست‌گذاری فرهنگی بر کاهش آسیب‌های اجتماعی می‌باشد، این سوال مطرح می‌شود که ابعاد آسیب‌های اجتماعی چه مواردی هستند و سیاست گذاری فرهنگی چگونه بر آنها تأثیر خواهد گذاشت؟ با توجه به آزمون

فرضیه‌ها، توزیع اندازه‌های آماری متغیرهای مدل تحقیق در جدول ۱۱ ارائه شده است.

جدول ۱۱. توزیع اندازه‌های آماری متغیرهای مدل تحقیق

متغیرها	میانگین	انحراف معیار	درصد ضریب تغییرات
آسیب فضای مجازی	۳,۹۴	۴۸۰,۰	۱۲,۱۸
آسیب به دین	۳,۸۵	۴۲۹,۰	۱۱,۱۴
حاشیه نشینی	۳,۸۸	۰,۴۵۴	۱۱,۷۰
اعتیاد	۳,۹۱	۰,۶۰۷	۱۵,۵۲
سیاست گذاری فرهنگی	۳,۸۷	۰,۶۸۷	۱۷,۷۵

یکی از نوآوری‌های تحقیق حاضر، ارائه روش‌هایی نوین برای بهبود سیاستگذاری فرهنگی در حوزه آسیب‌های اجتماعی از جمله تقویت مرکز فرهنگ و هنر در حوزه مجازی، بهبود سواد رسانه‌ای مخاطبان با توسعه فضای نهاد کتابخانه‌ها، و تولید محتوای مرتبط با پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی و انتشار آنها به صورت انبوه در پلتفرم‌ها است. تحقیقات متعددی به مفاهیم مرتبط با سیاستگذاری فرهنگی اشاره کرده اند (Rahmati Zanjan Talab et al, 2022; Nasiri Firooz and Aghili, 2022; Pourkiani and Soozanchi, 2020) اما تحقیقات بسیار کمی مفاهیم مربوط به حوزه آسیب‌های اجتماعی نظیر آسیب فضای مجازی، آسیب به دین، حاشیه نشینی، و اعتیاد را در این حوزه مورد بحث و بررسی قرار داده اند. با وجودی که تحقیقات فراوانی در زمینه سیاستگذاری فرهنگی تمرکز خود را بر روی میراث فرهنگی، هنرهای زیبا و صنایع دستی، حقوق فرهنگی، ایجاد هویت ملی و... قرار داده اند (Pourkiani et al, 2023; Shajari and Sedaghati, 2020; Ahmadi et al, 2022) اما هیچ یک از تحقیقات مربوط به سیاستگذاری فرهنگی تاکنون همزمان به موارد مربوط به آسیب فضای مجازی، آسیب به دین، حاشیه نشینی، و اعتیاد اشاره نکرده اند. اسر و همکاران (۲۰۲۳) به الگوی سه‌پایه ترویجی، فنی و حقوقی اشاره کرده است که می‌تواند آسیب‌های ناشی از مجریان سیاست‌ها و زیرساخت‌های معیوب اجرای سیاست را برطرف کند و کوردرو وردوگو و همکاران (۲۰۲۲) به استفاده از سرمایه اجتماعی افراد به عنوان راه حل مناسب و مؤثری برای کاهش آسیب‌های اجتماعی، کاهش جرم، و افزایش غیررسمی کنترل‌های اجتماعی اشاره کرده است که بیشتر به نقش سازمان‌ها در کاهش آسیب‌های اجتماعی نظیر عدم آگاهی اجتماعی، عدم اعتماد اجتماعی و عدم هویت اجتماعی توجه شده و به صورت جامع، سیاستگذاری فرهنگی در حوزه آسیب‌های اجتماعی را بیان نکرده اند. تحقیق حاضر ضمن در برداشتن تلویحی مفاهیم اشاره شده، مجموعه ای نوین و کامل‌تر از انواع سیاست‌های فرهنگی را در قالب سنجش مدل شناسایی و معرفی کرده است. در تحقیقات غیائی و همکاران (۱۴۰۲)، محمدیان منصور و همکاران (۱۴۰۱)، ابروش (۱۴۰۱)، و آیریمی آواجیق (۱۴۰۱) نیز به تنوع فکری و شکاف نسلی در جامعه در حوزه آسیب‌های اجتماعی، فردگرایی افراطی در سیاستگذاری فرهنگی، پیشران‌های فرهنگی در سیاستگذاری، و سکونتگاه‌های غیررسمی در اطراف شهرهای بزرگ به عنوان آسیب اجتماعی اشاره شده که حاکی از وجود فرصت‌ها و تهدیدهای موجود در سیاستگذاری فرهنگی است.

اما آسیب‌های اجتماعی علل متفاوتی دارند، این بدان معناست که هرگونه مقابله با آسیب‌های اجتماعی بر مبنای این فرض که چند علت اصلی محدود- عمدتاً اقتصادی- عامل بروز آسیب‌های اجتماعی هستند، به برنامه مدیریت نامناسب می‌انجامد. ضمن آن که علت‌های شناسایی شده برای آسیب‌ها می‌توانند در برنامه کاهش آسیب‌ها موثر واقع شوند اما الزاماً از این عوامل در طراحی برنامه‌های کنترل تاثیرات بر

قربانیان آسیب‌های اجتماعی نمی‌توان استفاده کرد. بنابراین تاکید بر چند عامل و عدم توجه به سایر عوامل می‌تواند منشا تقلیل‌گرایی خطرناکی باشد. منظر دستگامی و نظام متمرکز مدیریت حوزه ی آسیب‌های اجتماعی موجب شده است که نقش، کنشگری، امکانات و دخالت سایر گروه‌های ذی‌مدخل در حوزه ی آسیب‌های اجتماعی مانند انجمن‌ها، رسانه‌ها، سازمان‌های بین‌المللی، نخبگان، خانواده‌های آسیب دیده و... مورد غفلت قرار گیرد. این در حالی است که مداخله محلی به کمک سازمان‌های مردم‌نهاد که شناخت محلی از وضعیت هر منطقه دارند، بیشتر امکان‌پذیر است (برنامه و خط مشی دولت دوازدهم، ۱۳۹۶، ۴۱ - ۳۷).

با توجه به مطالب بیان شده و نتایج این پژوهش، پیشنهادها و راهکارهای مبتنی بر الگوهای سیاستگذاری فرهنگی در حوزه آسیب‌های اجتماعی به فعالان این حوزه ارائه می‌شود:

۱. پیشنهاد می‌شود با استفاده از تجربیات موفق دیگر کشورها در خصوص سیاستگذاری فرهنگی در حوزه کاهش آسیب‌های اجتماعی، ساختار وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی به صورتی تغییر کند که سازگار با انجام فعالیت‌های جاری باشد. همچنین، در این راستا می‌توان از روش‌های کشورهای موفق در جهت کمک به کنترل و کاهش آسیب‌های اجتماعی با حفظ مبانی جمهوری اسلامی ایران استفاده کرد.

۲. پیشنهاد می‌شود در خصوص سیاستگذاری فرهنگی در حوزه کاهش آسیب‌های اجتماعی در رسانه‌های ارتباط جمعی فرهنگ سازی شود، مزایای سیاستگذاری فرهنگی بازگو شود و اگر خدماتی در حوزه کاهش آسیب‌های اجتماعی وجود دارد که مبتنی بر نیازهای افراد نیست، مهندسی مجدد بر مبنای نیازهای افراد در این خدمات صورت گیرد.

۳. تداوم برنامه ارتقاء سلامت اجتماعی با محوریت کتابخانه؛ تبدیل کتابخانه عمومی به پیش‌ران مواجهه با مسائل و آسیب‌های اجتماعی و ارتقای سواد اجتماعی با هدف تسهیل‌گری در مسائل اجتماعی بوسیله ارائه دوره‌های فراگیر آموزشی و تجهیز کتابخانه‌ها به منابع آموزشی شامل کتاب، پوستر، بروشور، نشریات، مجله دیجیتال، اسباب بازی و بازی‌های فیزیکی و دیجیتال آموزشی در زمینه مواجهه با مسائل اجتماعی و اخلاقی.

۴. پیشنهاد می‌شود ابزارها و زیرساخت‌های سیاستگذاری فرهنگی در حوزه کاهش آسیب‌های اجتماعی به صورت مستمر به روز رسانی شوند. در این راستا می‌توان از ابزارها و فناوری‌های نوین سیاستگذاری فرهنگی در حوزه کاهش آسیب‌های اجتماعی نظیر واقعیت مجازی و واقعیت افزوده استفاده کرد.

۵. افزایش همکاری میان بدنه اجرایی و متخصصان دانشگاهی در راستای کاهش آسیب‌های اجتماعی، تربیت نیروی متخصص مورد نیاز، حمایت از راه اندازی تشکلهای مردم‌نهاد فعال، بهره‌گیری از فضای معنوی مسجد برای ایجاد نشاط و امید به آینده، آرامش و کاهش اضطراب از دیگر راهکارهای مبتنی بر الگوی سیاستگذاری فرهنگی در این حوزه است.

منابع

- ۱- ابروش، رضا. (۱۴۰۱). پیش‌ران‌های فرهنگی مساجد در مدیریت آسیب‌های اجتماعی. اسلام و مطالعات اجتماعی، ۸ (شماره ۴ (پیاپی ۳۲))، ۵۶-۸۸.
- ۲- احمدی، امیر؛ امیرمظاهری، امیرمسعود؛ صفاری‌نیا، علی. (۱۴۰۱). بازسازی معنایی فرهنگ فقر زنان سرپرست خانواده. رهپویه ارتباطات و فرهنگ، ۲ (۳).
- ۳- احمدی شادمهری، محمدطاهر؛ قائد، ابراهیم؛ مرادی، مژگان.

- (۱۳۹۸). عوامل مؤثر بر نابرابری توزیع درآمد در ایران با تأکید بر نقش مهاجرت و شهرنشینی. مطالعات جمعیتی، ۵.
- ۴- آرام، نیما؛ عزیزی، احمد. (۱۴۰۱). اولویت‌سنجی مبارزه با دو آسیب اجتماعی «طلاق» و «تجرد» بر اساس آموزه‌های قرآن و حدیث. مطالعات زن و خانواده، ۱۰(۲)، ۱۵۷-۱۸۶.
- ۵- ارزیابی و مقایسه احکام مرتبط با آسیب‌های اجتماعی در قوانین برنامه چهارم، پنجم و ششم توسعه، (۱۴۰۰). شماره مسلسل: ۱۷۷۷۶، معاونت مطالعات اجتماعی مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی.
- ۶- استوار، ابراهیم. (۱۴۰۰). نقش نخبگان فکری در سیاستگذاری فرهنگی پهلوی اول. فصلنامه علمی مطالعات میان فرهنگی، ۱۶(۴۶)، ۳۹-۴۸.
- ۷- اسدی، محمد صابر؛ نصراللهی، محمدصادق. (۱۳۹۸). صورتبندی مسائل رابطه حکومت و فرهنگ در سیاستگذاری. دوفصلنامه علمی پژوهشی دین و سیاست فرهنگی، ۶(۱)، ۸۵-۱۱۲.
- ۸- اشتریان، کیومرث. (۱۳۷۶). علوم سیاستگذاری و دستاوردهای آن برای ایران، مجله دانشکده حقوق و علوم سیاسی، ۱۷۰-۱۵۹.
- ۹- آقداغی، مجتبی. (۱۳۹۸). ظرفیت‌ها و دلالت‌های آموزه‌های اسلامی در مقابله با آسیب اجتماعی اعتیاد. مطالعات اسلامی آسیب‌های اجتماعی، ۴(۲)، ۴۹-۶۰.
- ۱۰- آیریمی آواجیق، اراده. (۱۴۰۱). آسیب‌شناسی اجتماعی و مشارکت شهروندان ضرورت ساماندهی بحران محلات غیررسمی (مورد مطالعه: ارومیه). جغرافیا و روابط انسانی، ۴(۴)، ۴۳۶-۴۵۶.
- ۱۱- برنامه و خط مشی دولت دوازدهم، حوزه اجتماعی، (۱۳۹۶). بازدید شده از: <http://media.president.ir/uploads/ads/150287287862085600pdf>
- ۱۲- پورکیانی، محمد؛ سوزنچی، مهدی. (۱۳۹۹). مفهوم «فرهنگ» در گفتمان‌های سیاستگذاری فرهنگی. دوفصلنامه علمی پژوهشی دین و سیاست فرهنگی، ۷(۱)، ۷۵-۱۰۰.
- ۱۳- پورکیانی، محمد؛ سوزنچی، مهدی؛ حاجی پور کریمی، محمدصادق. (۱۴۰۲). واکاوی مفهوم «انسان» در رویکردهای سیاست گذاری فرهنگی. تمدن پژوهی، ۱(۴)، ۳۳-۵۶.
- ۱۴- جلسه رهبر انقلاب با سران قوا برای حل آسیب‌های اجتماعی، (۱۳۹۵). بازدید شده از: <https://kayhan.ir/fa/news/>
- ۱۵- جهانی‌جناقرد، میلاد. (۱۳۹۹). خشونت خانگی علیه زنان در ایران. قانون یار، ۱۶(۴)، ۸۹۷-۹۱۰.
- ۱۶- حکمت نیا، حسن؛ میرنجف، سبحان؛ سلمان زاده، سینا. (۱۴۰۰). تأثیر آسیب‌های اجتماعی بر زیست‌پذیری در فضاهای شهری (مطالعه موردی: شاهین‌دژ). پژوهش‌های جغرافیای برنامه‌ریزی شهری، ۹(۱)، ۲۹-۵۰.
- ۱۷- حیدریانی، علی. (۱۴۰۰). شناسایی و اولویت‌بندی آسیب‌های اجتماعی با ارائه مدل مفهومی پیشگیری. روانشناسی فرهنگی، ۵(۱)، ۲۱۸-۲۴۰.
- ۱۸- رحمتی زنجان طلب، فرشاد؛ صالحی امیری، احمد؛ رضایی، علی؛ زمانی مقدم، کاظم. (۱۴۰۱). طراحی مدل فرایندی سیاستگذاری فرهنگی در سازمان‌های فرهنگی ایران. مدیریت فرهنگی، ۱۶(۵۷)، ۱۱۷-۱۴۴.
- ۱۹- رحیمی، علی؛ رضاپورسردره، رضا؛ رضوی‌پور، نسرین؛ دیلمی‌نژاد، سیف‌اله. (۱۳۹۹). مفهوم و ویژگی فرهنگ از دیدگاه جامع. مطالعات حقوق، ۳۸(۵)، ۲۶۱-۲۷۰.
- ۲۰- رضایی، احمد، وکیلی، مراد. (۱۳۹۹). نقش فقر اقتصادی در مشارکت اجتماعی، سیاسی و آسیب‌های اجتماعی (مورد مطالعه: محلات

- محروم شهر جوانرود). پژوهشنامه مددکاری اجتماعی، ۲۴ (۷)، ۶۶-۳۷.
- ۲۱- رضایی نسب، محمد. (۱۴۰۲). واکاوی علل و پیامدهای کودک‌آزاری از دید مشاوران و مددکاران اجتماعی شهر ایلام. خانواده پژوهی، ۱۸ (۴)، ۷۱۵-۷۳۷.
- ۲۲- رهبری، محمد. (۱۳۹۹). "رونندهای خبری رسانه‌های اجتماعی در سال ۱۳۹۸"، چاپ اول، پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات، کارگروه رصد فرهنگی، ۲-۳.
- ۲۳- سلطانی، حسن (۱۴۰۲). نقش فرهنگ ایثار و شهادت در اجرای مهندسی فرهنگ اقتصاد مقاومتی از دیدگاه مقام معظم رهبری (مدظله العالی)، فصلنامه علمی جامعه و سیاست، ۲ (۱)، ۸۲-۶۷.
- ۲۴- ظفری، محبوبه. (۱۴۰۱). آسیب‌شناسی تحلیل مسائل اجتماعی در ایران و راهکارهای آن. علوم زیست محیطی و دانش جغرافیا، ۴ (۲)، ۵۶-۷۷.
- ۲۵- عشایری، طاها؛ جهان پرور، مهدی. (۱۴۰۱). مطالعه جامعه‌شناختی فرهنگ تکدیگری خیابانی: به‌عنوان یک مسئله اجتماعی. مطالعات راهبردی فرهنگ، ۲ (۲).
- ۲۶- غیاثی، محمد؛ حسینی گلی، سید اسماعیل؛ خسروی، محمدعلی؛ نادرپور، بابک. (۱۴۰۲). آسیب‌شناسی ارزیابی سیاست‌های فرهنگی ایران در ارتباط با منع استفاده از شبکه‌های ماهواره‌ای. دولت پژوهی انقلاب اسلامی، ۸ (۴)، ۸۰-۵۵.
- ۲۷- کسبی، نسرین؛ عبدوی، فاطمه؛ بدری آذرین، یعقوب. (۱۴۰۱). تأثیر شبکه‌های اجتماعی مجازی بر آسیب‌های اجتماعی کاربران ورزشکار در دوران کووید-۱۹. جامعه‌شناسی سبک زندگی، ۸ (۱۹)، ۷۱-۸۸.
- ۲۸- لطفی، بهنام. رازقی، رضا. (۱۴۰۰). «تحلیل برجسته‌سازی مسائل اجتماعی در سازمان‌های مردم‌نهاد فعال در حوزه آسیب‌های اجتماعی استان تهران». فصلنامه رفاه اجتماعی، ۱۹ (۷۴)، ۳۶۸-۳۲۵.
- ۲۹- متولیان، حمید؛ دوکوشکانی، فریمه؛ یحیی زاده جلودار، سلیمان. (۱۳۹۹). مقایسه میزان نارضایتی جوانان از ارتباط با پدر و مادر و نقش این نارضایتی در پیش‌بینی گرایش آنان به انحرافات اجتماعی (فرار از خانه، انحراف جنسی و اعتیاد). پژوهش‌های راهبردی مسائل اجتماعی ایران، ۹ (۳)، ۱۶۰-۱۲۹.
- ۳۰- محمدیان منصور، صاحب؛ گلخندان، ابوالقاسم. (۱۴۰۱). بررسی رابطه بین سرمایه اجتماعی و سلامت روان در استان‌های ایران. مجله راهبردهای مدیریت در نظام سلامت، ۷ (۲)، ۱۴۰-۱۵۱.
- ۳۱- مختاری مریم، رضا؛ نوریان نجف آبادی، محمد. (۱۴۰۰). تبیین جامعه‌شناختی خشونت مردان علیه همسران.
- ۳۲- مرادی، محمد راضی؛ سلیمی بجستانی، فرح؛ عسکری، محمد. (۱۴۰۱). استخراج مدل روان‌شناختی شکل‌گیری افکار خودکشی به‌عنوان یک آسیب اجتماعی در دانشجویان: یک مطالعه گراند تئوری. پژوهش‌های روان‌شناسی اجتماعی، ۱۱ (۴۴)، ۴۶-۲۳.
- ۳۳- مزیدی، رضا؛ ذاکری، اکبر. (۱۴۰۱). آسیب‌شناسی اجتماعی تعلیم و تربیت در مناطق مرزی جنوب شرقی ایران. فصلنامه پژوهش در مسائل تعلیم و تربیت اسلامی، ۳۰ (۵۵)، ۱۶۱-۱۹۲.
- ۳۴- موسوی، سیده سکینه؛ معظمی، رضا. (۱۴۰۰). بررسی اثربخشی سبک زندگی زنان بی‌خانمان بر بزه دیدگی آنان. پژوهش‌های حقوق جزا و جرم‌شناسی، ۹ (۱۷)، ۷۴-۵۱.
- ۳۵- مهدوی، سید محمدحسین، یزدانی زازرانی، محمدرضا؛ گلشنی، علیرضا. (۱۴۰۰). آسیب‌شناسی سیاست‌گذاری توسعه فرهنگی در برنامه پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران. ماهنامه جامعه‌شناسی سیاسی ایران،

۲ (۴)، صص ۲۶۵۳-۲۶۶۴

- ۳۶- نظری، مهدی؛ کهرآزنی، اکبر؛ ثناگوی محرر، علی. (۱۴۰۰). ارتباط بین عملکرد خانواده، حمایت اجتماعی و وضعیت اقتصادی اجتماعی با خشونت‌های منجر به قتل. مجله علوم پزشکی رازی، ۲۸ (۷)، ۱۰۹-۱۰۰.
- 37- Addison, M. (2023). Framing stigma as an avoidable social harm that widens inequality. *The Sociological Review*, 71(2), 296-314.
- 38-Ahmadi, S., Amir Mazaheri, A. M., Safarinia, A. (2022). Semantic Reconstruction of the Culture of Poverty of Female Heads of the Family. *Communication and Culture Strategy*, 2 (3) (in Persian) (10.22034/RCC.2022.563633.1036).
- 39-Akbari Dehbaghi, S., Arman, S. A., & Ahangari, M. (2020). The Impact of Domestic and Foreign Monetary Policy on Iran's economy: Global Modeling. *Journal of Money and Economy*, 15(2), 151-180.
- 40- Broms, L., Bentzen, M., Radmann, A., & Hedenborg, S. (2021). Stable Cultures in Cyberspace: a study about equestrians' use of social media as knowledge platforms. In *Scandinavian Sport Studies Forum* (Vol. 12). Malmö universitet.
- 41- Cordero Verdugo, R. R., Silva Esquinas, A., & Pérez Suárez, J. R. (2022). The Invisible Suffering of Young People during the COVID-19 Pandemic in Spain and the Collateral Impact of Social Harm. *Social Sciences*, 11(8), 335
- 42-Eivazi, M. R. (2022). Developing a Model for Predicting the Social Harms (with an Emphasis on Islamic Futurology). *Socio-Cultural Strategy*, 10(4), 859-892.
- 43-Eser, B., & Karaosmanoğlu, D. (2023). Gastrodiplomacy in Turkey: 'saving the world' or neoliberal conservative cultural policies at work. *International Journal of Cultural Policy*, 1-15.
- 44-Hylland, O. M., Burri, M., Lindblad Gidlund, K., Handke, C., Rodríguez Morató, A., Oakley, K.,... & Uzelac, A. (2022). Pandemic cultural policy. A comparative perspective on Covid-19 measures and their effect on cultural policies in Europe. *International Journal of Cultural Policy*, 1-20.
- 45-Marsiglia, F. F., Kulis, S. S., & Lechuga-Peña, S. (2021). Diversity, oppression, and change: Culturally grounded social work. Oxford University Press, USA.
- 46-McPhillips, K., Salter, M., Roberts-Pedersen, E., & Kezelman, C. (2020). Understanding trauma as a system of psycho-social harm: Contributions from the Australian royal commission into child sex abuse. *Child Abuse & Neglect*, 99, 104232.
- 47-Nasiri Firooz, A., Aghili, M. (2022). A Systematic Review of Cultural Policy Evaluation Indicators of Higher Education Institutions. *Cultural Management*, 16 (57), 37-53 (in Persian) (10.30495/JCM.2022.70599.1633).
- 48-Park, A., Kim, M., & Kim, E. S. (2023). SEM analysis of agreement with regulating online hate speech: influences of victimization, social harm assessment, and regulatory effectiveness assessment. *Frontiers in Psychology*, 14, 1276568.
- 49-Pourkiani, M., Soozanchi, M. (2020). The Concept of "Culture" in Cultural Policy Discourses. *A Biannual Scientific Research Journal of Religion and Cultural Politics*, 7 (1), 75-100. [In Persian]
- 50-Pourkiani, M., Soozanchi, M., Hajipour Karimi M. S. (2023). Analyzing the Concept of "Man" in Cultural Policy Approaches. *Civilization Study*, 1 (4), 33-56
- 51-Rahmati Zanjan Talab, F., Salehi Amiri, A., Rezaie, A., Zamani Moghadam, K. (2022). Designing a Cultural Policy Process Model in Iranian Cultural Organizations. *Cultural Management*, 16 (57), 117-144 (in Persian) (10.30495/JCM.2022.21112).
- 52-Shajari, N., Sedaghati, S. (2020). The Concept of "Sublime Culture" in Mulla Sadra's Thought and its Connection with the Formation of the Ideal City. *Hikmat Sadraei Biannual Scientific-Research Journal*, 9 (1), 75-90 (in Persian) (10.30473/pms.2019.41036.1612).